Handreiking Bodembelastende Activiteiten

Eenduidige interpretatie van de regels voor bodemonderzoek bij bodembelastende activiteiten bij particulieren en bedrijven in provincie Gelderland

versie 03

projectnummer 0480392.100
definitief revisie 01
21 maart 2023

Understanding today.
Improving tomorrow.

Handreiking Bodembelastende Activiteiten

Eenduidige interpretatie van de regels voor bodemonderzoek bij bodembelastende activiteiten bij particulieren en bedrijven in provincie Gelderland

Projectnummer 0480392.100
definitief revisie 01
21 maart 2023

Auteur(s)
W. Stouthamer
H. van den Bosch
R.M. Groot

Opdrachtgever
Gelders Ondergrond Overleg (GOO)

datum vrijgave	beschrijving definitief revisie 0	goedkeuring	vrijgave
21-03-2023	Actualisatie handreiking	I. Lanting	N. Kuit

Datum van uitgave: 20 maart 2023

Contactgegevens:

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

E. Ivar.Lanting@anteagroup.nl

Copyright ©
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

		Blz.
1	**Inleiding**	**1**
1.1	Aanleiding en doel	1
1.2	Reikwijdte handreiking	1
1.3	Proces	2
1.4	Leeswijzer	2
2	**Aanvullende informatie**	**3**
2.1	Definities	3
2.2	Wijzigingen Omgevingswet	3
2.2.1	Onderscheid tussen particulier en bedrijf	4
2.2.2	Terminologie: inrichting of activiteit	4
2.2.3	Bevoegde gezagen	4
2.2.4	Intrekken Nederlandse Richtlijn Bodembescherming	6
2.2.5	Nulsituatieonderzoek	6
2.2.6	Complexe bedrijven	7
3	**Stroomschema's**	**9**
3.1	Stroomschema 1: Beëindiging activiteit	10
3.2	Stroomschema 2: Wijziging activiteit	11
3.3	Stroomschema 3: Nieuwe activiteit (melding en/of aanvraag vergunning)	12
3.4	Stroomschema 4: Wel of geen verplichting tot uitvoeren eindsituatieonderzoek	13
4	**Veelgestelde vragen (FAQ)**	**14**

Bijlage 1: Tabel 'Bodembedreigende activiteiten en parameters' en toelichting

Bijlage 2: Schema A - 'Bodemonderzoek bij een verharding

Bijlage 3: Overzicht 'Eisen en aandachtspunten vloeistofdichte-, aaneengesloten- en elementenbodemvoorzieningen

Bijlage 4: Schema B – Beoordeling resultaten eindsituatie onderzoek

Bijlage 5: Tabel 'Toetsingsregels eindsituatieonderzoek'

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Onderhavige handreiking is opgesteld om vergunningverleners, toezichthouders, bodemspecialisten en handhavers inzicht te bieden in de wet- en regelgeving rondom bodem en de start, verandering en beëindiging van milieubelastende activiteiten. Een milieubelastende activiteit is een activiteit die nadelige gevolgen voor het milieu kan veroorzaken. Deze handreiking betreft een actualisatie en aanpassing van de voorgaande versie aan het nieuwe stelsel van de Omgevingswet. De voorgaande versie gaf uitwerking aan het stelsel van de Wet milieubeheer (waaronder het Activiteitenbesluit) en de Wet bodembescherming. Op het moment dat de Omgevingswet van kracht wordt, vervallen deze wettelijke kaders en wordt het spoor van de Omgevingswet gevolgd. Deze nieuwe versie van de handreiking heeft als doel om een eenduidige interpretatie te bieden aan het opleggen, uitvoeren en toetsen van bodemonderzoeken bij de start, wijziging of beëindiging van een milieubelastende activiteit. Op deze manier ontstaat eenduidigheid en een uniforme aanpak binnen de provincie Gelderland en wordt willekeur en rechtsongelijkheid zoveel mogelijk voorkomen.

De voorgaande versies zijn tot stand gekomen in samenwerking met een door het Gelders Ondergrond Overleg (GOO) ingestelde klankbordgroep vanuit de Gelderse omgevingsdiensten en gemeenten. In 2016 is deze handreiking voor het laatst geëvalueerd en geactualiseerd (rapport met kenmerk 0412826.100, d.d. 22-12-2016, versie 02). De aanleiding voor het opstellen van onderhavige versie is de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Onderhavig document moet een handreiking bieden hoe omgegaan dient te worden met startende/bestaande milieubelastende activiteiten, een verandering van activiteiten (plaats en aard) en bij opheffing van activiteiten voor zowel bedrijven als particulieren. Tevens moet het document een eenduidig toetsingsprotocol zijn voor toezichthouders, handhavers en vergunningverleners in de provincie Gelderland. De handreiking is niet beleidsmatig vastgesteld door de gemeenten. Gezien de verandering van het wettelijk kader (van Wet bodembescherming, Wet milieubeheer en Activiteitenbesluit naar Omgevingswet) bevat onderhavige versie ook aanvullende informatie over de inhoudelijke wijzigingen van het stelsel. Hiermee is de handreiking 'Omgevingswet-proof' gemaakt.

1.2 Reikwijdte handreiking

De handreiking is opgesteld in opdracht van het Gelders Ondergrond Overleg (GOO) en is bedoeld voor de omgevingsdiensten en gemeentes binnen de provincie Gelderland.

De handreiking heeft betrekking op het uitvoeren van bodemonderzoek bij het starten, wijzigen of beëindigen van een milieubelastende activiteit en herstel van de bodemkwaliteit ten behoeve van bodembescherming.

Bodemonderzoek bij de milieubelastende activiteiten saneren van de bodem, graven in de bodem (boven of beneden interventie-waarde), opslaan van grond of baggerspecie en toepassen van grond of baggerspecie vallen buiten de scope van dit document.

Het document is bestemd voor iedereen die binnen de gemeenten/omgevingsdiensten van de provincie Gelderland is betrokken bij de toetsing, handhaving en vergunningverlening van de betreffende wet- en regelgeving (vergunningverleners, handhavers en bodemadviseurs). Verder

kan het door gemeenten en omgevingsdiensten binnen de provincie Gelderland worden gebruikt om de kwaliteit van de toetsing en handhaving te verhogen.

De handreiking is opgesteld voor bedrijven en particulieren binnen het werkgebied van de Gelderse Omgevingsdiensten. Elementen uit deze handreiking kunnen ook worden toegepast op IPPC- en BRZO-bedrijven. In voorkomend geval is dit expliciet benoemd.

1.3 Proces

Het Gelders Ondergrond Overleg is de opdrachtgever voor het opstellen van de onderhavige handreiking. Hiervoor is in de eerste plaats gebruik gemaakt van de voorgaande handreiking, welke met het oog op de Omgevingswet tegen het licht is gehouden. Vanuit het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) (welke het Activiteitenbesluit vervangt) en artikel 7.27 van de Omgevingsregeling, zijn de wijzigingen t.o.v. van de voorgaande situatie beredeneerd. De overzichtstabellen (bijlagen 01, 03 en 05) en stroomschema's zijn derhalve volledig gebaseerd op de Omgevingswet. In hoofdstuk 3 is vervolgens nader toegelicht welke inhoudelijke wijzigingen hebben plaatsgevonden.

Bij het opstellen van dit document is gebruik gemaakt van de volgende wetsdocumenten en versienummers:

- Besluit activiteiten leefomgeving, Geconsolideerde Staatsblad-versie, versie 10-06-2022, beschikbaar via https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/
- Besluit kwaliteit leefomgeving, Geconsolideerde Staatsblad-versie, versie 10-06-2022, beschikbaar via https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/
- Besluit bouwwerken leefomgeving, Geconsolideerde Staatsblad-versie, versie 04-07-2022, beschikbaar via https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/
- Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet en bijbehorende Nota van Toelichting, publicatiedatum 25-02-2021, beschikbaar via https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-98.html;
- Omgevingsregeling, geconsolideerde versie - artikelen, versie 10-03-2023, beschikbaar via https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/.

1.4 Leeswijzer

Aangezien het wettelijke kader wijzigt, is in hoofdstuk 2 uitgewerkt wat de Omgevingswet fundamenteel wijzigt in het bodembeschermingsbeleid. Dit is verwerkt in paragraaf 2.1. Vervolgens is in de paragrafen 2.2 en 2.3 achtergrondinformatie te vinden over veel voorkomende situaties en definities. In hoofdstuk 3 zijn de vier stroomschema's inclusief toelichting opgenomen die de procedures weergeven na inwerkingtreding van de Omgevingswet. Er zijn stroomschema's opgesteld voor de beëindiging, de wijziging en de start van een bodembedreigende activiteit. In het 4^{e} schema wordt aangegeven in welke gevallen er wel of geen verplichting is tot het uitvoeren van een eindsituatieonderzoek. In hoofdstuk 4 zijn veelgestelde vragen en antwoorden opgenomen. Tot slot zijn in de bijlagen de twee secundaire stroomschema's opgenomen alsmede de ondersteunende tabellen en overzichten bij de stroomschema's.

2 Aanvullende informatie

2.1 Definities

- Agrarische bedrijfsstoffen:
  Kuilvoer, vaste mest, substraat, vaste bijvoedermiddelen, afgedragen gewas, champost, niet lekkende, uitlogende en vermestende goederen.

- Bodembedreigende activiteit:
  Een bodembedreigende activiteit is een activiteit waarbij risico is op het verontreinigingen van de bodem. Met een bodembedreigende activiteit wordt niet alleen de activiteit zelf, maar ook de handelingen bedoeld in bijvoorbeeld een werkplaats, transportleidingen en het bij- en afvullen van vloeibare stoffen.

- Redelijkheids- en evenredigheidsbeginsel
  Bij het evenredigheidsbeginsel houdt in dat evenredigheid is tussen de op te leggen sanctie (bodemherstelkosten) en het beoogde milieubelang (herstel van de nulsituatie). Deze evenredigheid wordt bepaald door het bevoegd gezag.

- Verwaarloosbaar bodemrisico:
  Een situatie waarbij door een combinatie van voorzieningen en maatregelen het ontstaan of de toename van verontreiniging van de bodem gemeten tussen een nul- en eindsituatie onderzoek zo veel mogelijk wordt voorkomen en waarbij herstel van de bodemkwaliteit redelijkerwijs mogelijk is.

- Bodembeschermende voorziening:
  Vloeistofdichte bodemvoorziening, aaneengesloten bodemvoorziening, elementenbodemvoorziening, lekbak, geomembraanbaksysteem of vulpuntmorsbak (Let op: niet elke voorziening die de bodem beschermt valt onder de definitie 'bodembeschermende voorziening). Met de bovenstaande opsomming is de definitie ingeperkt in het Bal.

- Aaneengesloten bodemvoorziening:
  Vloer, verharding of constructie die stoffen tijdelijk keert, waarvan eventuele onderbrekingen of naden zijn gedicht.

- Elementenbodemvoorziening:
  Vloer, verharding of constructie die stoffen tijdelijk keert, waarvan eventuele onderbrekingen of naden niet zijn gedicht.

- Vloeistofdichte bodemvoorziening:
  Vloer, verharding of constructie waardoor stoffen niet in de bodem terecht kunnen komen.

2.2 Wijzigingen Omgevingswet

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet veranderen op het gebied van bodembescherming de wettelijke kaders, terminologie en enkele procedures. Onderhavige handreiking gaat uit van de situatie onder de Omgevingswet. Om duidelijkheid te scheppen in de verschillen tussen de wettelijke kaders zijn in onderhavige paragraaf de belangrijkste wijzigingen op het gebied van bodembescherming uitgewerkt.

2.2.1 Onderscheid tussen particulier en bedrijf

Tenzij anders aangegeven, gelden de regels voor zowel particulieren als bedrijven als het gaat om de regels waaraan voldaan moet worden bij het uitvoeren van een milieubelastende activiteit. De regels uit het Besluit activiteiten leefomgeving gelden dus ook voor particulieren, voor zover daar geen uitzondering op is vermeld.

Hoewel juridisch gezien geen onderscheid wordt gemaakt tussen bedrijven en particulieren, heeft de wetgeving o.a. drempelwaarden in het Bal opgenomen, waardoor in de praktijk, een particulier, in bepaalde gevallen niet onder de regels valt voor een milieubelastende activiteit. Hieronder zijn enkele voorbeelden uitgelicht waarmee het Bal dit onderscheid creëert.

- **Aanwijzing van een activiteit als milieubelastende activiteit**: een activiteit die wordt uitgevoerd door een particulier zal in bepaalde gevallen niet zijn aangewezen als milieubelastende activiteit. Voorbeeld: paragraaf 3.2.1 Bal gaat over de milieubelastende activiteit 'stookinstallatie'. Het exploiteren van een stookinstallatie is echter pas een milieubelastende activiteit als het gaat om een stookinstallatie met een nominaal thermisch vermogen van meer dan 100 kW (zie artikel 3.4 Bal). Een particulier met stookinstallatie, zal niet snel aan dat vermogen komen en zal daardoor dus niet onder het toepassingsbereik van paragraaf 3.2.1 Bal vallen. De regels gelden in dat geval dus niet voor een particulier en evengoed niet een bedrijf zolang de drempelwaarde van het toepassingsbereik niet wordt overschreden.
- **Drempelwaarde**: een particulier zal de meeste gevallen niet aan de drempelwaarde voor een vergunningplicht voldoen. Voorbeeld: zie de drempelwaarden in artikel 3.22 Bal voor het opslaan van gassen.
- **Toepassingsbereik algemene regels hoofdstuk 4 Bal**: een particulier zal in bepaalde gevallen niet onder het toepassingsbereik van algemene regels uit hoofdstuk 4 van het Bal vallen. Voorbeeld: de algemene regels voor de milieubelastende activiteit 'kleinschalig tanken' uit paragraaf 4.39 Bal zijn alleen van toepassing als er meer dan 25 m^3 vloeibare brandstoffen per jaar worden getankt.
- **Woonfunctie:** Bij een gesloten bodemenergiessysteem voor een woonverblijf geldt vrijstelling voor bepaalde registraties. Op deze wijze wordt onderscheid gemaakt tussen particulier en bedrijf.

2.2.2 Terminologie: inrichting of activiteit

Onder de Wet milieubeheer was er voor een 'inrichting' altijd één bevoegd gezag (vaak de gemeente of provincie). Onder de Omgevingswet wordt het begrip 'milieubelastende activiteit' gebruikt. Het begrip 'inrichting' komt te vervallen. Voor de de rol van het bevoegd gezag, zie 2.1.3.

2.2.3 Bevoegde gezagen

Het is afhankelijk van de milieubelastende activiteit (mba) welk bestuursorgaan het bevoegd gezag is. Indien binnen een bedrijf verschillende milieubelastende activiteiten worden uitgevoerd, kan dit betekenen dat voor het bedrijf meerdere bevoegde gezagen een rol hebben. Per bedrijf is er uiteindelijk echter maar één bevoegd gezag aanspreekpunt voor de mba's binnen het bedrijf. Duidelijk moet zijn welk bevoegd gezag dit is.

Onderstaand is aangegeven welk bestuursorgaan bevoegd gezag is voor de milieubelastende activiteiten en eventueel betrokken vergunningverlening. Als er sprake is van een aanvraag voor meerdere milieubelastende activiteiten (meervoudige aanvraag), is het bestuursorgaan bevoegd gezag als de aanvraag één of meer van 'zijn' milieubelastende activiteiten betreft. Een volledig overzicht is te vinden op de websites:
https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/milieubelastende-activiteiten-hoofdstuk-3-bal/ en https://iplo.nl/regelgeving/instrumenten/vergunningverlening-toezicht-handhaving/bevoegd-gezag-omgevingswet/milieubelastende-activiteit/.

Een uitzondering is dat op grond van de flexibiliteitsregeling uit artikel 5.16 Omgevingswet (zie ook artikel 4.17 Omgevingsbesluit) de bevoegdheid om te beslissen op de aanvraag om een omgevingsvergunning kan worden overgedragen aan een ander bestuursorgaan. Dan verschuift dus het bevoegd gezag.

Het **college van B&W** van de gemeente is bevoegd gezag voor een milieubelastende activiteit, tenzij een van de onderstaande bestuursorganen bevoegd gezag is (zie artikel 5.8 Omgevingswet). Dit geldt ook als er meerdere milieubelastende activiteiten plaatsvinden (artikel 5.12 lid 2 Omgevingswet). In de meest voorkomende gevallen is het college van B&W het bevoegd gezag.

Gedeputeerde Staten van de provincie zijn bevoegd gezag voor milieubelastende activiteiten in zogenaamde "complexe bedrijven", genoemd in het Bal (zie artikel 4.6 lid 1 sub c en artikel 4.6 lid 2 sub c Omgevingsbesluit). Het gaat hierbij om vergunningsplichtige activiteiten, onder meer om (open) bodemenergiesystemen en andere grootschalige energieopwekking -inrichtingen, verschillende typen industrie en afvalverbranding en -beheer in een IPPC-installatie.

De **Minister van EZK** is bevoegd gezag voor de milieubelastende activiteit mijnbouw zoals genoemd in het Bal (zie artikel 4.10 lid 1 sub a en lid 2 sub a Omgevingsbesluit). Hieronder vallen o.a. het opsporen en winnen van aardwarmte op een diepte van meer dan 500 meter en de opslag van CO_2.

De **Minister van I&W** is bevoegd gezag voor milieubelastende activiteiten zoals genoemd in het Bal onder rtikel 4.11 lid 1 sub b en lid 2 sub b Omgevingsbesluit. Dit zijn activiteiten die een relatie hebben tot defensie(terreinen), plaatsvinden op zee of een explosieaandachtgebied, het exploiteren van een buisleiding met gevaarlijke stoffen, of de activiteit gebruik genetisch gemodificeerde organismen.

De **Minister van LNV** is bevoegd gezag voor de milieubelastende activiteit zoals genoemd in het Bal (zie artikel 4.12 lid 1 sub c Omgevingsbesluit): het op of in de bodem brengen van meststoffen, voor zover het gaat om het op of in de bodem brengen van zuiveringsslib afkomstig van zuiveringsinstallaties voor huishoudelijk of stedelijk afvalwater

Rangorde
Op grond van het bovenstaande is het bij een meervoudige aanvraag mogelijk dat er meerdere bevoegde gezagen zijn. Bij een meervoudige aanvraag kan er echter maar 1 bevoegd gezag zijn. De volgende rangorde geldt:

- Als zowel gedeputeerde staten van de provincie als de Minister van EZK bevoegd gezag zijn, is de Minister van EZK bevoegd gezag (artikel 4.15 lid 2 Omgevingsbesluit);
- Als zowel gedeputeerde staten van de provincie als de Minister van I&W bevoegd gezag zijn, is de Minister van I&W bevoegd gezag (artikel 4.15 lid 3 Omgevingsbeslui
- Als meerdere ministers bevoegd gezag zijn, is de Minister van BZK bevoegd gezag.

Let op: Soms gaat dan de bevoegdheid van de gemeente voor op die van de provincie. De provincie heeft wel adviesrecht voor de milieubelastende activiteit (artikel 4.25, 1e lid, Omgevingsbesluit).

Voorbeeld
Er wordt een meervoudige aanvraag gedaan voor de volgende milieubelastende activiteiten:
1. Bodemenergiesysteem, als bedoeld in paragraaf 3.2.6 Bal. De gedeputeerde staten zijn bevoegd gezag (artikel 4.6 lid 1 sub c Omgevingsbesluit).
2. Opslagtank voor vloeistoffen en tankcontainer of verpakking die wordt gebruikt als opslagtank voor vloeistoffen, zoals bedoeld in paragraaf 3.2.8 Bal. Het college van B&W is bevoegd gezag (artikel 5.8 Omgevingswet).
3. Opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen of voorwerpen op militaire objecten, als bedoeld in paragraaf 3.11.4 Bal. De Minister van I&W is bevoegd gezag (artikel 4.11 lid 1 sub b Omgevingsbesluit).

Op grond van artikel 4.6 lid 2 sub c Omgevingsbesluit zijn gedeputeerde staten bevoegd gezag. Op grond van artikel 4.11 lid 2 sub b Omgevingsbesluit is de Minister van I&W bevoegd gezag. Daarom is op grond van artikel 4.15 lid 3 Omgevingsbesluit de Minister van I&W bevoegd gezag.

2.2.4 Intrekken Nederlandse Richtlijn Bodembescherming

Het Activiteitenbesluit verwees regelmatig naar het document Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB). De NRB bevat verdieping op het gebied van bodembedreigende activiteiten, bodembeschermende voorzieningen, risico's, onderzoek, herstel en relevante wet- en regelgeving. Met het inwerkingtreden van de Omgevingswet en het intrekken van het Activiteitenbesluit, vervalt ook deze verwijzing naar de NRB. Enkele zaken uit de NRB zijn rechtstreeks opgenomen in het Bal. Andere zaken zijn indirect opgenomen doordat deze vallen onder de 'specifieke zorgplicht' van de Omgevingswet.

De best beschikbare technieken (BBT) voor bodembescherming zijn beschreven in het BB-CVM[1] (Bodembescherming: combinaties van voorzieningen en maatregelen). BBT was eerder een onderdeel van de NRB. Het BB-CVM document wordt bij inwerkingtreding van de Omgevingswet van kracht als handleiding voor het verlenen van vergunningen.

2.2.5 Nulsituatieonderzoek

Vervallen verplichting nulsituatieonderzoek
Onder het Activiteitenbesluit was een nulsituatieonderzoek vereist bij aanvang van de meeste bodembedreigende activiteiten. De inrichtinghouder was alleen verantwoordelijk voor eventuele toegevoegde verontreiniging. Daarnaast kon het bevoegd gezag met maatwerkvoorschriften een nulsituatieonderzoek vragen bij wijziging van de activiteit.

Onder de Omgevingswet is het uitvoeren van een nulsituatieonderzoek **niet verplicht** bij de start van een bodembedreigende activiteit indien hiervoor algemene regels gesteld zijn in het Bal. De

[1] Beschikbaar via: https://iplo.nl/thema/bodem/regelgeving/omgevingswet/verandert/veranderingen-bodembeschermingsbeleid/@220794/bb-cvm/

reden hiervoor is dat alleen milieubeschermende maatregelen verplicht kunnen worden gesteld, en het nulsituatieonderzoek bij de start van een activiteit is geen milieubeschermende maatregel De initiatiefnemer kan wel op **vrijwillige basis** een nulsituatieonderzoek uitvoeren. Dit nulsituatieonderzoek kan gebruikt wordten als referentiekader bij het eindsituatieonderzoek bij het stoppen van de activiteit.

Wijziging herstelplicht van de bodem
Gezien het nulsituatieonderzoek voorafgaand aan de activiteit onder de Omgevingswet niet meer een verplichting is, is ook de eis tot herstel naar de 'oorspronkelijke situatie' gewijzigd. Het uitgangspunt blijft: "wie vervuilt, moet dit opruimen". Om te herstellen tot de 'oorspronkelijke situatie' zijn er 3 opties. De keuze voor de wijze waarop de herstelplicht wordt ingevuld is aan degene die de activiteit verricht.

De bodemkwaliteit wordt hersteld tot:
- De waarden van een bodemonderzoeksrapport volgens NEN 5740 waarin de bodem- en grondwaterkwaliteit voor aanvang van de activiteit zijn bepaald (nulsituatieonderzoek);
- De actuele bodemkwaliteit van de locatie waarop de activiteit is verricht op een bodemkwaliteitskaart. Dit is een geldende bodemkwaliteitskaart, als bedoeld in artikel 25c, derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit;
- De bodemkwaliteitsklasse landbouw/natuur, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit.

Ligt de bodemkwaliteit van vóór de activiteit niet vast of is er geen geldende bodemkwaliteitskaart? Dan moet herstel plaatsvinden tot de kwaliteitsklasse landbouw/natuur, als bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit (2022). Voor de grondwaternormen is dat tot de omgevingswaarden zoals opgenomen in de provinciale omgevingsverordening.

2.2.6 Complexe bedrijven

De onderstaande informatie over complexe bedrijven is grotendeels afkomstig van de notitie "*Redeneerlijn milieubelastende activiteiten graven, saneren, toepassen ter plaatse van een complex bedrijf*", d.d. 14 februari 2022.

Wat zijn complexe bedrijven?
De term complexe bedrijven wordt in de Omgevingswet gebruikt voor bedrijven die door aard en omvang grote gevolgen kunnen hebben voor de leefomgeving. Bijvoorbeeld omdat de activiteiten van het bedrijf nadelig zijn voor het milieu. Of omdat het bedrijf de ruimtelijke keuzes in de omgeving beperkt. Een voorbeeld van een complex bedrijf is een seveso-inrichting, raffinaderij, etc. Voor de complexe bedrijven gelden vaak Europese regels (zoals IPPC en Seveso).

Voor complexe bedrijven bevat het Bal een specifieke afdeling (afdeling 3.3). De algemene regels ten aanzien van activiteiten in afdeling 3.4 tot en met 3.11 van het Bal gelden niet voor complexe bedrijven (art. 3.49 Bal). Bij complexe bedrijven is de vergunning het uitgangspunt. Ook gelden de algemene regels van bedrijfstak overstijgende activiteiten uit afdeling 3.2 van het Bal. In afdeling 3.2 Bal zijn onder andere de mba's bodem opgenomen.

Wat zijn functioneel ondersteunende activiteiten?
Complexe bedrijven zijn vergunningplichtig voor meerdere activiteiten. Ten eerste is er een vergunning nodig voor de mba zelf. Ook is er een vergunning nodig voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam als daarop wordt geloosd. Dit volgt uit afdeling 3.3 van het Bal.

De meeste mba's bij een complex bedrijf zijn in de praktijk vergunningplichtig omdat de functioneel ondersteunende activiteiten bij een complex bedrijf onderdeel zijn van de vergunningplichtige activiteit.

Indien een complex bedrijf een functioneel ondersteunende activiteit wil gaan verrichten, moet getoetst worden of deze functioneel ondersteunende activiteit in lijn is met de vergunning. Met andere woorden: het bevoegd gezag (GS) moet beoordelen of een wijziging van de vergunning nodig is. Een wijziging van de vergunning zal in de meeste situaties in relatie tot de mba's bodem (graven, saneren en toepassen) niet aan de orde zijn.

Is een nulsituatieonderzoek verplicht?
Het uitvoeren van het nulsituatieonderzoek kan een onderdeel zijn van de vergunning. In principe zijn uitsluitend vergunningplichtige activiteiten die bodembedreigend zijn als genoemd in artikel 7.27 van de omgevingsregeling verplicht tot het uitvoeren van een nulsituatieonderzoek. Echter, de module kan ook van toepassing verklaard worden op aanvragen om omgevingsvergunningen voor andere milieubelastende activiteiten. Het gaat dan om milieubelastende activiteiten die naar aard en omvang vergelijkbaar zijn met de hiervoor genoemde milieubelastende activiteiten (bron: toelichting op de omgevingsregeling). In de praktijk zal voor veel complexe bedrijven hierdoor tevens het nulsituatieonderzoek verplicht zijn.

Wie is bevoegd gezag voor toezicht en handhaving?
Provincies zijn bevoegd gezag voor toezicht en handhaving (hierna: T & H) van de algemene rijksregels en voor de omgevingsvergunningen op de locatie van een mba aangewezen in afdeling 3.3. van het Bal (complexe bedrijven). Maatwerkvoorschriften op het Bal staan niet in het omgevingsplan, maar komen in de vergunning (Bal art 2.13, vierde lid), en is de provincie bevoegd gezag.

Specifieke zorgplicht voor een vergunningplichtige activiteit wordt gehandhaafd door het bevoegd gezagvan de vergunning (Bal art 2.9), dat is dus provincie bij de complexe bedrijven.

Het toezicht en handhaving op de naleving van alle regels in het omgevingsplan ligt bij de gemeente. Dat geldt ook voor (maatwerk)regels en maatwerkvoorschrift in het omgevingsplan op de locatie van een complex bedrijf. Dit is niet het geval indien de gemeente maatwerkvoorschriften op het Bal oplegt. Maatwerkvoorschriften op het Bal staan niet in het omgevingsplan, maar komen in de vergunning (Bal art 2.13, vierde lid), en dan is de provincie dus bevoegd gezag.

Beëindiging van de activiteit complex bedrijf en herstel bodemkwaliteit
Bij beëindiging van de activiteit complex bedrijf dient er een eindsituatie onderzoek te worden overlegd. De bodemkwaliteit dient hersteld te worden volgens de regels uit hoofdstuk 5 Bal. Nieuwe verontreinigingen die tijdens de mba complex bedrijf ontstaan, moeten volgens de specifieke zorgplicht van art 2.11 Bal zoveel mogelijk worden beperkt of ongedaan gemaakt. De specifieke zorgplicht van het Bal is altijd van toepassing naast de omgevingsvergunning. Er hoeven daarom alleen vergunningvoorschriften te worden gesteld die niet afdoende door de specifieke zorgplicht worden afgedekt. Zie ook art. 2.13 Bal.

Bij een ongewoon voorval is hoofdstuk 19 van de Ow van toepassing. Het bevoegd gezag hiervoor is het bestuursorgaan waarbij op grond van artikel 18.2 de bestuursrechtelijke handhavingstaak berust. Als bij een ongewoon voorval meer bevoegde bestuursorganen zijn betrokken, stemmen deze bestuursorganen de nodige maatregelen om de nadelige gevolgen van een ongewoon voorval te voorkomen op elkaar af.

3 Stroomschema's

In dit hoofdstuk zijn 4 stroomschema's nader uitgewerkt. Te weten: beëindiging activiteit, wijziging activiteit, nieuwe activiteit en wel/geen verplichting uitvoering onderzoek.

Uitgangssituatie	Definitie	Schema
Beëindiging activiteit	Verplichting en eisen aan het eindsituatie-onderzoek indien dit verplicht is	**Schema 1**
Wijziging bestaande activiteit	Wijzigen (waaronder verplaatsen) van een bestaande (milieubelastende) activiteit op een locatie.	**Schema 2**
Nieuwe activiteit	Start van een nieuwe (milieubelastende) activiteit op een locatie. Uitgangspunt: ter plaatse hebben nooit bodembedreigende activiteiten plaatsgevonden.	**Schema 3**
Wel of geen verplichting tot uitvoeren eindsituatie-onderzoek	Een eindsituatie-onderzoek is alleen verplicht als dat bij milieubelastende activiteiten in de hoofdstukken 3 of 4 van het Bal staat	**Schema 4**

3.1 Stroomschema 1: Beëindiging activiteit

Algemene toelichting eindsituatie onderzoek	
1	Dit schema volgt op stroomschema 4. Uit stroomschema 4 volgt of wel of geen eindsituatieonderzoek verplicht is.
2	Bij het uitvoeren van een eindsituatieonderzoek bij een vloeistofdichte-, aaneengesloten- of elementenbodemvoorziening wordt verwezen naar bijlage 2.
3	Na de melding van het beëindigen van de activiteit, dient binnen 6 maanden een rapport naar het bevoegd gezag te worden gestuurd. Uit het onderzoek blijkt of de bodem (grond en/of grondwater) als gevolg van de activiteit is verontreinigd of aangetast. In bijlage 3 is de beoordeling van het eindsituatieonderzoek opgenomen.

Onderbouwing bij algemene toelichting	
1	Levering eindsituatie onderzoek binnen 6 maanden
Conform artikel 5.5 uit het Bal moet een eindsituatie onderzoek binnen 6 maanden na beëindiging van de activiteit ingediend worden bij het bevoegd gezag.	
3	Eisen aan het bodemonderzoek
Het eindonderzoek bodem moet voldoen aan NEN 5725 en NEN 5740. Indien verdacht op asbest, moet het eindonderzoek bodem voldoen aan NEN 5707. Het veldwerk gebeurt door een bedrijf met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 2000 of AS SIKB 2000. De analyses gebeuren in een laboratorium met een erkenning voor AS SIKB 3000, voor zover dat voor de relevante stoffen mogelijk is. Het gaat dan om stoffen die zijn gebruikt, opgeslagen, geproduceerd of uitgestoten in de bodem.	

3.2 Stroomschema 2: Wijziging activiteit

Algemene toelichting wijziging activiteit	
1	Uitvoering van een nulsituatieonderzoek is in de meeste gevallen **vrijwillig**, zie ook de toelichting bij schema 1.
2	Conform artikel 5.2 uit het Bal moet binnen 4 weken na een wijziging in locatie van de activiteit een plattegrond met de gewijzigde locatie ingediend worden bij het bevoegd gezag.
3	Het bevoegd gezag beoordeelt of het uitgevoerde nulsituatieonderzoek (indien aanwezig of op vrijwillige basis aangeleverd) nog representatief is voor de nieuwe locatie van de activiteit.
4	Bij het uitvoeren van een nul- of eindsituatieonderzoek bij een vloeistofdichte-, aaneengesloten- of elementenbodemvoorziening wordt verwezen naar bijlage 2.

3.3 Stroomschema 3: Nieuwe activiteit (melding en/of aanvraag vergunning)

Algemene toelichting Nulsituatie onderzoek	
1	Voor bodembedreigende activiteiten die onder de algemene regels uit het **Bal** vallen is een nulsituatie bodemonderzoek uitvoeren **niet verplicht**. Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor activiteiten benoemd in **artikel 7.27 van de Omgevingsregeling** is een nulsituatie bodemonderzoek **wel verplicht.** Bij het beëindigen van de activiteit is het mogelijk het nulsituatieonderzoek te vergelijken met het eindsituatieonderzoek. Zo kan men vaststellen of de bodem is verontreinigd of aangetast. Degene die de activiteit verricht, is dan alleen verantwoordelijk voor eventuele toegevoegde verontreiniging.
2	Voor de volgende milieubelastende activiteiten is het **nulsituatieonderzoek verplicht:** - ippc-installatie; - andere milieubelastende installatie; - Seveso-inrichting; - Mijnbouwwerk; - militaire zeehaven of luchthaven; - het verrichten van milieubelastende activiteiten in de minerale producten industrie of voedingsmiddelenindustrie; - het verbranden of verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen. De bovenstaande activiteiten zijn **vergunningsplichtig** en vallen veelal onder het bevoegd gezag van de provincie. Nulsituatie bodemonderzoek is in deze gevallen een indieningsvereiste (zie artikel 7.27 Omgevingsregeling).
3	Een initatiefnemer (zowel ondernemer als particulier) kan wel **vrijwillig** een nulsituatieonderzoek uitvoeren voorafgaand aan het starten van milieubelastende activiteiten. Het nulsituatieonderzoek richt zich specifiek op bodembedreigende stoffen die bij die milieubelastende activiteit horen. Vanuit het bevoegd gezag wordt geadviseerd dit wel uit te voeren, en ruim voor de beëindiging van de activiteit in te dienen, om zo achteraf discussies te voorkomen als blijkt dat de bodem bij het eindsituatieonderzoek verontreinigid is.
4	Bij het uitvoeren van een nulsituatieonderzoek bij een vloeistofdichte-, aaneengesloten- of elementenbodemvoorziening wordt verwezen naar bijlage 2.

3.4 Stroomschema 4: Wel of geen verplichting tot uitvoeren eindsituatieonderzoek

Het bijbehorende schema is in verband met de grootte opgenomen in bijlage 1B.

Algemene toelichting afweging	
1	Met behulp van stroomschema 4 in bijlage 1B kan antwoord worden gegeven op de vraag of een eindonderzoek bodem als bedoeld in paragraaf 5.2.1 Bal verricht moet worden bij het beëindigen van de milieubelastende activiteit. Dit betreft de vraag in het stroomschema: **'Zijn er ter plaatse één of meer bodembedreigende bedrijfsactiviteiten uitgevoerd waarvoor eindonderzoek bodem noodzakelijk is?'** Een eindsituatieonderzoek is alleen verplicht als dat bij milieubelastende activiteiten in de hoofdstukken 3 of 4 van het Bal staat. Wordt bij het beëindigen van een milieubelastende activiteit niet naar paragraaf 5.2.1 verwezen? Dan is er geen eindonderzoek verplicht.
2	Of een eindonderzoek cf. paragraaf 5.2.1 Bal verplicht is, volgt uit ofwel hoofdstuk 3 Bal (met verwijzing naar paragraaf 5.2.1) of het volgt uit een verwijzing vanuit hoofdstuk 3 Bal naar hoofdstuk 4 Bal, waarna er in hoofdstuk 4 Bal een verwijzing naar paragraaf 5.2.1 Bal is opgenomen.
3	Stoomschema 4 verwijst naar kolommen in de tabel in bijlage 1A. In bijlage 1 is ook een uitgebreide toelichting op het schema en de tabel opgenomen.

4 Veelgestelde vragen (FAQ)

Deze paragraaf geeft een opsomming weer van veelgestelde vragen, afspraken en acties, afkomstig uit voorgaande versies van deze handreiking en voorgaande overlegen van het GOO.

1. Heeft de eigenaar/ondernemer van een activiteit de mogelijkheid om in plaats van het uitvoeren van een nulsituatie-bodemonderzoek te verklaren dat wat hem betreft als nulsituatie de achtergrondwaarden/omgevingswaarden (AW2000) gelden / van toepassing zijn?

Indien op basis van Omgevingsregeling artikel 7.27 het uitvoeren van een nulsituatie bodemonderzoek een verplichting is voor de activiteit, is er geen beleidsruimte om hiervan af te zien. In deze situatie is het niet mogelijk te stellen dat de achtergrondwaarden/ omgevingswaarden gelden.

Voor milieubelastende activiteiten die niet opgenomen zijn in Omgevingsregeling artikel 7.27 heeft de ondernemer de keuze om na het beëindigen van de activiteit het eindsituatieonderzoek te laten toetsen aan het nulsituatieonderzoek (indien deze beschikbaar is), bodemkwaliteitskaart of (als die er niet is) de achtergrondwaarde (d.w.z. klasse landbouw/natuur) van het Besluit bodemkwaliteit, danwel de omgevingswaarden grondwater indien het gaat om grondwater.

2. Is het mogelijk om maatwerkvoorschriften te stellen voor het uitvoeren van een nulsituatie-bodemonderzoek:
Afhankelijk van de activiteit die plaatsvindt is bepaald of een nulsituatie onderzoek noodzakelijk is (doorgaans opgenomen als indieningsvereisten bij een vergunningsvoorschrift, of komt voort uit de Europese Richtlijn industriële emissies (Rie) artikel 22). Er kan niet zonder meer een nulsituatieonderzoek verplicht worden in het Omgevingsplan. Hiervoor moet een heldere onderbouwing worden opgesteld waarin de noodzaak beschreven staat.

3. Is een nulsituatie-bodemonderzoek verplicht als de bodembedreigende activiteiten al jaren plaatsvinden, maar er nu pas een melding komt (in juridische zin oprichten)?
Nee. Uitsluitend voor activiteiten waarop de Europese Richtlijn industriële emissies (Rie) het milieubeschermingsbeginsel van Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC) toepast, is volgens de Rie (artikel 22) het nulsituatieonderzoek wel verplicht. Dit nulsituatieonderzoek is indieningsvereiste bij de aanvraag van het omgevingsvergunning. In andere situaties is het nulsituatieonderzoek niet verplicht (zie schema 1).

4. Is een eindsituatie-bodemonderzoek verplicht, als een bodembedreigende activiteit wordt opgeheven en – op dezelfde plaats – wordt vervangen door:

- **een zelfde stof (activiteit) met meer volume?**
  Nee; indien er geen sprake is van nieuwe bodembedreigende activiteit; zoals wanneer de omvang van de activiteiten toeneemt en de gebruikte stoffen gelijk blijven. Zie het Bal (hoofdstuk 3 of 4).
  Is er wel sprake van een nieuwe bodembedreigende activiteit, dan dient er wel een eindonderzoek plaats te vinden;
- **een andere stof (activiteit) op de zelfde locatie?**
  Er is verplichting tot eindsituatieonderzoek als er sprake is dat een bodembedreigende activiteit wordt beëindigd ook als dit voorafgaand is aan een nieuw op te starten bodembedreigende activiteit conform het Bal.

5. Is het verplicht om bij het uitvoeren van een nul-, of eindsituatie bodemonderzoek door een vloeistofdichte of vloeistofkerende betonvloer te boren?
Nee, zie schema A in bijlage 2 van deze handreiking.

6. Hoe gaan we om met stoffen waarvoor geen normering is vastgelegd in de Omgevingswet en/of indien de nulsituatie niet is vastgelegd?
Daarvoor kunnen de indicatieve richtwaarden (INEVs, RIVM) worden geraadpleegd en/of specifiek advies worden gevraagd vragen aan het RIVM (literatuuronderzoek). Ook kan worden besloten om een referentieboring uit te voeren binnen het bedrijf op een locatie met een vergelijkbare bodemopbouw, maar waarvan zeker is dat deze grond niet verontreinigd is met betreffende parameter. Vorenstaande situatie betreft maatwerk dat uitgevoerd moet worden door een bodemspecialist en in overleg met het bevoegd gezag.

7. Kan een adviesbureau aangesproken worden om in een eindsituatie-bodemonderzoek de volgende onderdelen vast te leggen/te verklaren?
a. De resultaten tussen eind- en nul-situatie moeten goed te vergelijken zijn (locatie boringen, monstersamenstelling, stoffenpakket, bodemlagen).
b. Een verklaring voor vastgestelde verhoogde gehalten?
c. Veranderde analysemethoden en de effecten daarvan?
d. Gewijzigde detectielimiet en/of toetsingsnorm?
e. De wijze waarop en de mate waarin de bodemkwaliteit wordt hersteld (indien deze is verslechterd)?

(a. + b.) Ja, er behoort te worden voldaan aan de NEN5725 en NEN5740. Daarnaast moet aangegeven worden hoe de bodemkwaliteit hersteld gaat worden indien de activiteit een negatieve invloed heeft gehad op de bodemkwaliteit.
(c. + d.) Nee, wel behoren de gevolgen te zijn beschreven. *Alleen indien middels beleid is vastgelegd dat een andere toetsingsnorm geldt (Omgevingsplan).*
(e) Ja, overeenkomstig het Activiteitenbesluit is dat opgenomen in paragraaf 5.2 1 van het Bal (art. 5.4).

8. Er wordt een eindsituatie onderzoek aangeleverd en hieruit blijkt dat er sprake is van en verslechtering van de bodemkwaliteit. Er is geen nulsituatie vastgelegd. Kun je dan een sanering afdwingen?
Ja, dit kan op grond van artikel 5.6 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Hierin is de verplichting opgenomen de bodemkwaliteit te herstellen (binnen 6 maanden na toezenden van het eindsituatieonderzoek). Uitzondering hierop is uiteraard de situatie waarin onomstotelijk (d.w.z. door middel van een nulsituatieonderzoek) kan worden aangetoond dat de verontreiniging reeds bij de start van de activiteit aanwezig was. Vorenstaande situatie betreft maatwerk uit te voeren door de bodemspecialist en jurist.

9. Wat beschouwen we als een verhoogd gehalte t.o.v. het nulsituatie-onderzoek?
Wat doen we als het verhoogde gehalte onder de AW, BKK of BFK blijft?
Zie bijlage 5 van deze handreiking "Toetsingsregels eindsituatieonderzoek".
Bij een nieuwe verontreiniging speelt de BFK geen rol voor het vaststellen van de terugsaneerwaarde. Hiervoor wordt de referentiewaarde (uit een nulsituatieonderzoek) of de lokale maximale waarde (LMW) gebruikt. Dit betekent dat opvulling tot aan de LMW of, als deze niet bepaald is, tot aan de achtergrondwaarde/omgevingswaarde van grondwater mogelijk is. Want als de gemeten concentratie in de eindsituatie hoger is dan in de nulsituatie maar beneden LMW (of de AW/omgevingswaarde grondwater) ligt, is er geen saneringsverplichting (zie ook bijlage 4 van deze handreiking). Dit beleid vormt een (gedeeltelijke) invulling van het

evenredigheidsbeginsel en voorkomt een te rigide toepassing van het uitgangsprincipe om de verontreiniging volledig ongedaan te maken (zie ook vraag 11f).

10. Wat te doen als uit een eindsituatie-onderzoek blijkt dat:

a. er hogere gehalten zijn vastgesteld?
Zie schema B bijlage 3 en tabel toetsingsregels eindsituatiebodemonderzoek, bijlage 4.

b. er bij het nulsituatie-onderzoek geen gehalten zijn vastgesteld, omdat deze destijds niet in het onderzochte stoffenpakket zijn opgenomen?
Kijk uitsluitend naar stoffen die door het bedrijf zouden kunnen zijn toegepast. Indien dit een stof is die destijds niet in het stoffenpakket zat, dan is er geen adequaat nulsituatie-onderzoek beschikbaar. Toetsing vindt dan voor deze parameter(s) plaats aan huidige bodemkwaliteitskaart of (als deze niet aanwezig is) de achtergrondwaarde (d.w.z. klasse landbouw/natuur) van het Besluit bodemkwaliteit, danwel de Omgevingswaarden grondwater indien het gaat om grondwater (zie ook art. 5.6 lid 1 van het Bal).

c. de gehalten bij het nulsituatie-onderzoek niet op betrouwbare wijze (NEN5740-NUL/Kwalibo) zijn vastgesteld?
Als een bodemonderzoek door het bevoegd gezag is geaccepteerd als vastlegging van de nulsituatie, behoort deze gebruikt te worden bij de toetsing aan de eindsituatie.

11. In welke gevallen leggen we herstelplicht op bij vaststelling toegevoegde verontreiniging*?*
Zie schema B bijlage 3.

Wegen de volgende factoren hier in mee?

a. verwijtbaarheid?
Nee, de houder van de milieubelastende activiteitis altijd verantwoordelijk. Daar waar sprake is van een calamiteit waarvan de oorzaak niet gerelateerd is aan de normale bedrijfsactiviteiten, kan eventueel een andere partij voor de saneringskosten aansprakelijk worden gesteld.

b. naleving (inspectie) bodembeschermende voorzieningen en maatregelen?
Nee, eigenaar/drijver van het bedrijf blijft verantwoordelijk.

c. veroorzaker in beeld?
Nee, idem 11.b.

d. mate van verhoging?
Zie bijlage 4 Handreiking "Toetsingsregels eindsituatie-onderzoek".

e. kans op toename verontreiniging of verspreiding?
Kan van invloed zijn op termijn waarbinnen gesaneerd moet zijn, niet of er gesaneerd moet worden. Volg systematiek van de Omgevingswet.

f. redelijkheid/ evenredigheid?
Vorenstaande situatie betreft maatwerk, uit te voeren in samenwerking met de bodemspecialist en jurist.

12. In welke gevallen waarvoor een herstelplicht geldt, gaan we akkoord met een sanering op een later natuurlijk moment? Wegen onderstaande factoren daar in mee:

a. wel/ geen humaan risico?

Ja, risicoafweging.

b. grond of grondwater?
Ja, bij verontreinging in het grondwater is verspreiding een groter risico.

c. naleving (inspectie) bodembeschermende voorzieningen en maatregelen?
Ja, indien CVM adequaat is en geen sprake is van toename van bodemverontreiniging.

d. mate van verhoging?
Ja, zie tabel bijlage 5 van deze Handreiking "Toetsingsregels eindsituatieonderzoek".

e. kans op toename verontreiniging of verspreiding?
Kan van invloed zijn op termijn waarbinnen gesaneerd moet zijn, niet of er gesaneerd moet worden.

f. redelijkheid/ evenredigheid?
Zie antwoord vraag 9.

g. toegankelijkheid verontreiniging (verharding/fundering)?
Ja. Kies evt. voor natuurlijk moment indien verontreiniging niet mobiel is. Vorenstaande situatie betreft maatwerk, uit te voeren in samenwerking met de bodemspecialist en jurist.

13. Alle bodembeschermende voorzieningen zijn getroffen, waardoor een verwaarloosbaar bodemrisico gerealiseerd wordt. Is het noodzakelijk om een onderzoek te verlangen?
De bodemkwaliteit moet altijd bij beëindiging van de activiteit worden vastgesteld, ongeacht de voorzieningen. Het nulsituatieonderzoek is optioneel.

14. Indien bij een bedrijf een periodieke monitoring plaatsvindt. Wat gebeurt er met de resultaten?
De periodieke monitoring wordt uitgevoerd met het oog op de controle van de bodembeschermende voorziening (bijvoorbeeld bij een RWZI of bij ondergrondse tanks). De resultaten dienen vergeleken te worden met de voorgaande metingen. Indien afwijkingen in de resultaten ontstaan. De monitoringsfrequentie zal moeten toenemen en het bevoegd gezag dient geïnformeerd te worden. Als gedurende een periode een trend kan worden aangetoond, is de specifieke zorgplicht van toepassing. In dit geval zal in samenwerking met het bevoegd gezag een herstelplan moeten worden opgesteld en uitgevoerd.
De resultaten dienen vergeleken te worden met de voorgaande metingen. Indien er een trend kan worden aangetoond, is het advies om maatregelen voor te schrijven via een maatwerkvoorschrift om verdere verspreiding tegen te gaan.

15. Wat als uit het nulsituatieonderzoek blijkt dat er een sterke verontreiniging aanwezig is?
Dit betreft maatwerk. Mogelijk is het een geval van een toevalsvondst of de zorgplicht. Ook de Wbb kan van toepassing zijn (beschikt geval) Advies is om een bodemspecialist te raadplegen.

16. Is een eindonderzoek noodzakelijk wanneer een activiteit wordt overgenomen door een andere eigenaar?
Nee. Bij een wisseling van de eigenaar is er geen sprake van beëindiging van een activiteit en hoeft geen eindonderzoek uitgevoerd te worden. Wel kan de nieuwe eigenaar privaatrechtelijk een eindsituatie opvragen van de voorganger. Dit wordt geadviseerd door het bevoegd gezag.

17. Hoe staat de specifieke zorgplicht in verhouding met het feit dat de best beschikbare technieken (BBT) moeten worden toegepast?
De artikelen in het Bal strekken er toe dat de best beschikbare technieken worden toegepast om een bodemverontreiniging te voorkomen. Het naleven van de uitgewerkte regels in het Bal zal in het algemeen voldoende zijn om aan dit onderdeel van de specifieke zorgplicht te voldoen. In bijzondere situaties waarbij de uitgewerkte regels in het Bal en/of werk met (nieuwe) processen waarvoor geen regels zijn opgesteld, zal de initiatiefnemer de BBT naar zijn/haar eigen stiuatie moeten vertalen. De initiatiefnemer is hiertoe het beste in staat, omdat hij/zij precies weet wat er speelt bij de betreffende activiteit.

Als er geen BBT wordt toegepast is er sprake van een overtreding van de specifieke zorgplicht. De inidiatiefnemer zal dan maatregelen moeten nemen om te voldoen aan BBT, hiervoor kan een plan van aanpak woden verlangd . In de praktijk zal dit afgestemd moeten worden tussen intitiatiefnemer en het bevoegd gezag.

18. Hoe verhoudt het opnemen van BBT-voorschriften in het Bal zich tot de actualisatie van BBT?
In het Bal is maatwerk altijd mogelijk. Indien er in het Bal een verplichte maatregel wordt gesteld, kan de initiatiefnemer altijd een maatwerkverzoek indienen bij het bevoegd gezag voor het toepassen van een andere maatregel dan de verplichte maatregel. Voorwaarde is dat de voorgestelde maatregel een minimaal gelijkwaardig beschermingsniveau biedt aan de verplichte maatregel.

19. Het Bal en de NEN 5740 stellen beide regels aan het plaatsen van peilbuizen voor de monitoring bij ondergrondse tanks. Wat is hierbij het verschil?
Het Bal verplicht het plaatsen van minimaal één peilbuis bij een enkelwandige ondergrondse opslagtank. De peilbuis heeft de functie om een eventuele lekkage te signaleren. Een ondergrondse opslagtank wordt in een gegraven tankput geplaatst die met zand wordt afgevuld ter bescherming tegen zettingen en opdrijven. Volgens de NEN 5740 wordt een peilbuis geplaatst om de milieuhygiënische grondwaterkwaliteit vast te leggen.

Bijlage 1: Tabel 'Bodembedreigende activiteiten en parameters' en toelichting

Bijlage 1A: Tabel "Eindonderzoek": eindonderzoek bodem verplicht conform par. 5.2.1 Bal
Bijlage 1B: Stroomschema 4: "Stroomschema eindonderzoek"
Bijlage 1C: Tabel "Activiteiten en parameters"

Toelichting op tabel 'Eindonderzoek'

In bijlage 1A zijn alle milieubelastende activiteiten (MBA's) uit het Bal (geconsolideerde versie van 30-08-2022) opgenomen waarin sprake is van een plicht tot het doen van een eindonderzoek bodem bij het beëindigen van die milieubelastende activiteit.

Met behulp van de tabel en stroomschema 4 (zie bijlage 1B) kan antwoord worden gegeven op de vraag of een eindonderzoek bodem als bedoeld in paragraaf 5.2.1 Bal verricht moet worden bij het beëindigen van een specifieke milieubelastende activiteit. Dit betreft deze vraag in het stroomschema: 'Zijn er ter plaatse één of meer bodembedreigende bedrijfsactiviteiten uitgevoerd waarvoor eindonderzoek bodem noodzakelijk is?' Het antwoord op deze vraag bepaalt vervolgens de volgende stap in het stroomschema 'Beëindiging activiteit'.

Hier volgt nu een toelichting per vraag uit stroomschema 4 (zie bijlage 1B) om te komen tot een antwoord op de genoemde vraag.

Vraag 1: Is de activiteit vermeld in hoofdstuk 3 Bal?
Het Bal is zo opgebouwd dat er twee routes zijn om bij de eindonderzoeksplicht bodem als bedoeld in paragraaf 5.2.1 Bal uit te komen. De eerste route is een verwijzing vanuit hoofdstuk 3 Bal naar paragraaf 5.2.1 Bal, de tweede route is een verwijzing vanuit hoofdstuk 3 Bal naar hoofdstuk 4 Bal, waarna er in hoofdstuk 4 Bal een verwijzing naar paragraaf 5.2.1 Bal is opgenomen.

In kolom '*Mba zoals genoemd in hfst. 3 Bal*' van de tabel zijn alle milieubelastende activiteiten uit de hoofdstuk 3 Bal vermeld waarvoor op grond van één of beide genoemde routes een eindonderzoeksplicht bodem geldt, al dan niet onder bepaalde voorwaarden. De eerste vraag is dus of de milieubelastende activiteit waarvoor u wilt achterhalen of er een eindonderzoeksplicht bodem geldt, is kolom B van de tabel is vermeld. Als de milieubelastende activiteit niet in kolom B is vermeld, geldt er geen eindonderzoeksplicht bodem. Als de milieubelastende activiteit wel in kolom B is vermeld, gaat u door naar vraag 2.

Vraag 2: Is de activiteit als milieubelastende activiteit aangewezen in hoofdstuk 3 Bal?
U bent een paragraaf uit hoofdstuk 3 Bal binnengestapt. De eerste vraag die u daar echter gesteld wordt, is of de door u onderzochte activiteit als een *milieubelastende* activiteit in de zin van die paragraaf uit hoofdstuk 3 Bal is aangewezen. U kunt dit nagaan door het artikel met het kopje 'aanwijzing milieubelastende activiteiten' in de betreffende paragraaf uit hoofdstuk 3 Bal op te zoeken. Als de door u onderzochte activiteit niet als een *milieubelastende* activiteit in de zin van die paragraaf uit hoofdstuk 3 Bal is aangewezen, heeft u niets te zoeken in deze paragraaf uit hoofdstuk 3 Bal en geldt er geen eindonderzoeksplicht bodem voor de door u onderzochte milieubelastende activiteit. Als de door u onderzochte activiteit wel als een *milieubelastende* activiteit in de zin van die paragraaf uit hoofdstuk 3 Bal is aangewezen, gaat u door naar vraag 3.

Vraag 3: Is er een directe verwijzing naar de eindonderzoeksplicht bodem?
De vraag is nu via welke route deze milieubelastende activiteit bij de eindonderzoeksplicht bodem uitkomt. Als er in kolom *'Artikel **directe** verwijzing naar par. 5.2.1 Bal*' een artikel is vermeld, betekent dit dat er vanuit hoofdstuk 3 Bal een directe verwijzing naar de eindonderzoeksplicht bodem uit paragraaf 5.2.1 Bal is opgenomen. In dat geval geldt die eindonderzoeksplicht bodem bij het beëindigen van de betreffende milieubelastende activiteit. Als er een directe verwijzing is naar de eindonderzoeksplicht bodem, gaat u door naar vraag 4.

Als er geen directe verwijzing naar de eindonderzoeksplicht bodem vermeld, is er sprake van een indirecte verwijzing naar paragraaf 5.2.1 Bal, namelijk via een paragraaf uit hoofdstuk 4 Bal. Daarom gaat u door naar vraag 7.

Vraag 4: Geldt er een voorwaarde bij de eindonderzoeksplicht bodem uit hoofdstuk 3 Bal?
U hebt geconstateerd dat er voor de door u gekozen milieubelastende activiteit een eindonderzoeksplicht bodem geldt op grond van een verwijzing in hoofdstuk 3 Bal naar paragraaf 5.2.1 Bal. Nu is echter de vraag of die eindonderzoeksplicht bodem onvoorwaardelijk is, dus in alle gevallen, geldt, of dat die plicht er alleen onder bepaalde voorwaarden is. De vraag is daarom of er in kolom '*Voorwaarde(n) genoemd in artikel hfst. 3 Bal bij verwijzing eindonderzoeksplicht bodem*' een voorwaarde is vermeld. Als dat niet zo is, geldt de eindonderzoeksplicht bodem altijd voor de door u gekozen milieubelastende activiteit. Als er wél een voorwaarde in is vermeld, gaat u door naar vraag 5.

Vraag 5: Is voldaan aan de voorwaarde bij de eindonderzoeksplicht bodem uit hoofdstuk 3 Bal?
Nadat u hebt geconstateerd dat de eindonderzoeksplicht bodem alleen geldt als is voldaan aan bepaalde voorwaarden, is het zaak om die voorwaarden te bestuderen. Is er in het concrete geval voldaan aan de voorwaarde? Dan geldt voor de door u onderzochte milieubelastende activiteit de eindonderzoeksplicht bodem. Als niet is voldaan aan de voorwaarde, gaat u door naar vraag 6.

Vraag 6: Zijn er in een of meer paragrafen uit hoofdstuk 4 Bal met eindonderzoeksplicht bodem vermeld?
Nadat u hebt geconstateerd dat er geen eindonderzoeksplicht bodem geldt op grond van hoofdstuk 3 Bal, kan het nog zijn dat er een eindonderzoeksplicht bodem geldt via hoofdstuk 4 Bal (de in de toelichting op vraag 1 genoemde tweede route). Om dat te bepalen, kijkt u in kolom *'Artikel uit hfst. 3 Bal met verwijzing naar een paragraaf uit hfst. 4 Bal waarin verwijzing is opgenomen naar par. 5.2.1 Bal*' daar een of meer paragrafen uit hoofdstuk 4 Bal zijn vermeld. Als dat niet zo is, geldt er geen eindonderzoeksplicht bodem voor de betreffende milieubelastende activiteit. Als er echter wél een of meer paragrafen uit hoofdstuk 4 Bal zijn vermeld, gaat u door naar vraag 7.

Vraag 7: Geldt er een toepasselijksheidvoorwaarde voor de paragraaf uit hoofdstuk 4 Bal?
LET OP: vanaf vraag 7 doorloopt u nu PER PARAGRAAF uit hoofdstuk 4, zoals benoemd in kolom *'Artikel uit hfst. 3 Bal met verwijzing naar een paragraaf uit hfst. 4 Bal waarin verwijzing is opgenomen naar par. 5.2.1 Bal*' het vervolg van stroomschema 4.

Het kan zijn dat hoofdstuk 3 Bal bepaalt dat een paragraaf uit hoofdstuk 4 Bal alleen onder voorwaarden van toepassing is. Deze vraag ziet dus toe op het 'toegangspoortje' tot hoofdstuk 4 Bal en nog niet op de voorwaarden waaronder de eindonderzoeksplicht bodem geldt.
Als er geen voorwaarde is vermeld, gaat u door naar vraag 9. Als er wél een voorwaarde is vermeld, gaat u door naar vraag 8.

Vraag 8: Is voldaan aan de toepasselijksheidvoorwaarde voor de paragraaf uit hoofdstuk 4 Bal?
Als er een voorwaarde zoals genoemd in *'Toepasselijksheidsvoorwaarde(n) voor gebruik artikel hfst. 4 Bal'* van toepassing is, gaat u na of aan deze voorwaarde is voldaan. Als dat zo is, gaat u door naar vraag 9. Als echter niet aan de voorwaarde is voldaan, is de betreffende paragraaf uit hoofdstuk 4 Bal niet van toepassing op de door u onderzochte milieubelastende activiteit.

Vraag 9: Valt de MBA onder het toepassingsbereik van de paragraaf uit hoofdstuk 4 Bal?
U bent een paragraaf uit hoofdstuk 4 Bal binnengestapt. De eerste vraag die u daar echter gesteld wordt, is of de door u onderzochte milieubelastende activiteit valt binnen het toepassingsbereik van die paragraaf uit hoofdstuk 4 Bal. U kunt dit nagaan door het artikel met het kopje 'toepassingsbereik' in de betreffende paragraaf uit hoofdstuk 4 Bal op te zoeken. Als de door u onderzochte milieubelastende activiteit niet valt onder het toepassingsbereik van de betreffende paragraaf uit hoofdstuk 4 Bal, heeft u niets te zoeken in deze paragraaf uit hoofdstuk 4 Bal en geldt er geen eindonderzoeksplicht bodem voor de door u onderzochte milieubelastende activiteit. Als de door u onderzochte milieubelastende activiteit wél valt onder het toepassingsbereik van de betreffende paragraaf uit hoofdstuk 4 Bal, gaat u door naar vraag 10.

Vraag 10: Geldt er een voorwaarde bij de eindonderzoeksplicht bodem uit hoofdstuk 4 Bal?
Ook bij de eindonderzoeksplicht bodem op grond van een verwijzing in hoofdstuk 4 Bal kan het zijn dat deze plicht alleen onder voorwaarden geldt. Als in kolom '*Voorwaarde(n) genoemd in artikel hfst. 4 Bal bij verwijzing eindonderzoeksplicht bodem'* geen voorwaarde is vermeld, geldt er een eindonderzoeksplicht bodem voor de door u onderzochte milieubelastende activiteit. Als er wél een voorwaarde is vermeld, gaat u door naar vraag 11.

Vraag 11: Is voldaan aan de voorwaarde bij de eindonderzoeksplicht bodem uit hoofdstuk 4 Bal?
Als er een voorwaarde van toepassing is, gaat u na of aan deze voorwaarde is voldaan. Als dat zo is, geldt er een eindonderzoeksplicht bodem voor de door u onderzochte milieubelastende activiteit. Als echter niet aan de voorwaarde zoals genoemd in kolom J is voldaan, geldt er geen eindonderzoeksplicht bodem voor de door u onderzochte milieubelastende activiteit.

Bijlage 2: Schema A - ‘Bodemonderzoek bij een verharding

Bijlage 3: Overzicht 'Eisen en aandachtspunten vloeistofdichte-, aaneengesloten- en elementenbodemvoorzieningen

Achtergrond

In 2012 zijn de richtlijnen 'Nederlandse Richtlijn Bodembescherming' (NRB) opgesteld, zijnde een informatiedocument met de best beschikbare technieken (BBT) voor bodembescherming. Onder het "oude" stelsel had de NRB de status van (pseudo-)regelgeving: het was geen wettelijk document, maar het Activiteitenbesluit milieubeheer verwijst wel naar de NRB. Onder de Omgevingswet zijn de bodembeschermende maatregelen uit het NRB opgenomen in het Bal.

Bodembeschermende voorzieningen moeten voldoen aan de best beschikbare technieken, dat wil zeggen: de meest doeltreffende methoden die technisch en economisch haalbaar zijn. Deze technieken zijn opgenomen in het BB-CVM (Bodembescherming: combinaties van voorzieningen en maatregelen), wat de opvolger is van het NRB.

Voor de activiteiten die onder het Bal vallen is het niet noodzakelijk om naar het BB-cvm te kijken. In het Bal is per bodembedreigende activiteit aangegeven wat de minimale bodembeschermende voorziening is die moet worden toegepast. Daarnaast geeft het Bal in paragraaf 5.4.2 Bodembeschermende voorzieningen aan waar de betreffende voorzieningen aan moeten voldoen. Deze voorzieningen in het Bal voldoen aan de BBT. Het BB-cvm is opgesteld zodat bij het verlenen van vergunningen getoetst kan worden of bodembeschermende voorzieningen daadwerkelijk voldoen aan de BBT.

Herziening definities vloeistofdichte en -kerende vloeren in het Bal

In het Bal zijn de begrippen 'vloeistofdichte vloer' en 'vloeistofkerende vloer' herzien en worden de onderstaande termen gehanteerd:

<u>Aaneengesloten bodemvoorziening:</u> vloer, verharding of constructie die stoffen tijdelijk keert, waarvan eventuele onderbrekingen of naden zijn gedicht

<u>Elementenbodemvoorziening:</u> vloer, verharding of constructie die stoffen tijdelijk keert, waarvan eventuele onderbrekingen of naden <u>niet</u> zijn gedicht

<u>Vloeistofdichte bodemvoorziening:</u> vloer, verharding of constructie waardoor stoffen niet in de bodem terecht kunnen komen

Hiermee is binnen de vloeistofkerende vloeren onderscheid gemaakt tussen de elementenbodemvoorziening en aaneengesloten bodemvoorziening.

Aandachtspunten bij vloeistofdichte en -kerende bodemvoorzieningen

- Betonvloer zonder scheuren en gaten;
- De vloer vertoont geen kieren bij wanden, putten en goten;
- De vloer vertoont geen (ongelijkmatige) verzakkingen;
- Goede aansluiting met betonplaten (afgekit) (tenzij dit een elementenbodemvoorziening is);
- Afschot naar putten en goten, dorpels bij buitendeuren.

Eisen bij vloeistofdichte bodemvoorzieningen en lekbakken (incidentenmanagement)

In het Bal zijn per activiteit de eisen opgenomen waaraan de bodembeschermende voorziening moet voldoen. Dit geeft samengevat de volgende algemene eisen:

- Een vloeistofdichte bodemvoorziening en het vloeistofdichte deel van het vuilwaterriool worden zo spoedig mogelijk na aanleg en vervolgens ten minste eenmaal per 6 jaar beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit AS SIKB 6700;
- Een vloeistofdichte bodemvoorziening en het vloeistofdichte deel van het vuilwaterriool dient jaarlijks (intern) gecontroleerd te worden volgens bijlage 6 bij AS SIKB 6700;
- Bij reparatie van een vloeistofdichte bodemvoorziening en het vloeistofdichte deel van het vuilwaterriool dient het gerepareerde deel opnieuw gecontroleerd en gekeurd door een inspectie-instantie met erkenning AS SIKB 6700;
- Er wordt een logboek bijgehouden waarin voor bodembeschermende voorzieningen gegevens worden vastgelegd over controles, beoordelingen, onderhoud en reparaties;

- Gemorste vloeistoffen dienen direct opgeruimd te worden met poetsdoeken of absorptiekorrels (deze dienen uiteraard voldoende op voorraad te zijn);
- Vaatwerk, smeer- en systeemoliën, koelvloeistof en afgewerkte olie zijn opgeslagen boven lekbakken;
- Metaalbewerkingsmachines waarbij vloeistoffen vrij kunnen komen, staan eveneens boven lekbakken;
- Lekbakken waarboven of waarop vloeibare bodembedreigende stoffen in verpakking of in een opslagtank worden opgeslagen, moeten een opvangcapaciteit hebben van minstens 110% van de inhoud van de grootste verpakkingseenheid of opslagtank, waarbij de opvangcapaciteit ten minste 10% is van de inhoud van alle opgeslagen stoffen;
- Er moet voorkomen worden dat water in een lekbak blijft staan;
- Lekbakken mogen niet aangesloten zijn op het vuilwaterriool.

Aandachtspunten bij aaneengesloten of elementenbodemvoorzieningen (gebaseerd op BB-cvm, 2022)

De betreffende voorziening moet voldoen aan de definitie 'een fysieke barrière die in staat is stoffen tijdelijk te keren'. Hierbij is van belang:

- De grootte van de voorziening;
- De uitvoering van de voorziening;
- De invloed van hemelwater;
- De hoedanigheid van de vrijkomende stoffen (vast, vloeibaar, viskeus, oplosbaar);
- De wijze van reiniging van de voorziening of apparatuur.

	Geen contact mogelijk met hemelwater		Wel contact mogelijk met hemelwater	
	Aandacht voor afdichting details	Details niet afgedicht	Aandacht voor afdichting details	Details niet afgedicht
Vloeibaar	X		X	
Viskeus		X	X	
Vast		X	X	

Bijlage 4: Schema B – Beoordeling resultaten eindsituatie onderzoek

Rw	Referentiewaarde
Aw	Landelijke achtergrondwaarde zoals beschreven in het Besluit bodemkwaliteit
LMW	Lokale Maximale Waarde zoals beschreven in het Besluit bodemkwaliteit
Omgevingswaarde grondwater	Kwantitatieve grondwater waarde zoals opgenomen in de provinciale omgevingsverordening
Wbb	Wet bodembescherming
toevalsvondst	Een aangetroffen verontreiniging die al aanwezig was in de bodem, maar nog niet bekend is **met onaanvaardbare risico's voor de gezondheid** als gevolg van blootstelling aan de verontreiniging

Algemene toelichting	
1	Na de melding van het beëindigen van de activiteit, dient binnen 6 maanden een rapport naar het bevoegd gezag te worden gestuurd. Uit het onderzoek blijkt of de bodem (grond en/of grondwater) als gevolg van de activiteit is verontreinigd of aangetast. Indien dat het geval is dan moet de ondernemer de bodemkwaliteit herstellen. De ondernemer dient uiterlijk 6 maanden na het toezenden van het eindsituatie-rapport de bodemkwaliteit hersteld te hebben in de oorspronkelijke situatie (zie toelichting 3).
2	Herstel tot de oorspronkelijke situatie is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer; “wie vervuilt, moet opruimen”. De bodemkwaliteit wordt hersteld tot (keuze van de initiatiefnemer): • De waarden in het nulsituatieonderzoek; OF • De actuele bodemkwaliteit zoals aangegeven op de bodem • De waarden overeenkomstig met kwaliteitsklasse 'AW2000'.
3	Bij faillissement wordt de curator als drijver van de Milieubelastende activiteit verantwoordelijk voor de naleving van de geldende milieu(vergunnings)voorschriften. De curator heeft het in zijn macht om een overtreding te beëindigen en de voorschriften na te leven. Aan hem kan als overtreder een last onder dwangsom worden opgelegd of een bestuursdwangbeschikking worden gericht. Een lastige situatie ontstaat wanneer de curator niet aan het milieu(vergunnings)-voorschrift (het uitvoeren van een eindsituatieonderzoek) kan voldoen omdat de faillissementsboedel niet toereikend is om alle boedelschulden te dekken. In dergelijke gevallen moet de keuze worden gemaakt tussen het toepassen van bestuursdwang of het afzien van handhaving van het voorschrift en de curator niet met deze verplichting te belasten. In het eerste geval komen de kosten van het onderzoek en de eventuele sanering voor rekening van de gemeenschap of van de schuldeisers van het failliete bedrijf. In het tweede geval ligt het voor de hand dat de rechter commissaris goedkeuring heeft verleend aan de curator voor het niet naleven van de milieu(vergunnings)voorschriften. Deze afweging moet per geval worden gemaakt met inachtneming van de milieu-urgentie in de specifieke situatie (bron gehele stuk[2]).
4	Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet blijft via overgangsrecht de Wet bodembescherming van toepassing in de volgende situaties: • Gevallen die beschikt ernstig en spoed waarbij sprake is van spoed van saneren • Ingediende (deel)saneringsplannen • Ingediende BUS-meldingen, waarbij wordt opgemerkt dat de BUS-melding vervalt als niet binnen 12 maanden gesaneerd is. • Actieve en passieve nazorg opgenomen in een beschikking op het evaluatieverslag en/of het nazorgplan • Maatregelen of beperkingen conform artikel 37 lid 4 uit het Wbb • Bevelen • Verontreinigingen die na 01-01-1987 maar vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn ontstaan, ook als deze na de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden ontdekt.
5	Door het bovenstaande variëert het bevoegd gezag op basis van de <u>ouderdom</u> van de verontreiniging: • Verontreinigingen voor 1987 worden beschouwd als historische verontreinigingen. Hierbij is de <u>gemeente het bevoegd gezag</u> (tenzij er overgangsrecht is). Hierbij geldt de Omgevingswet systematiek. • Verontreinigingen ontstaan tussen 1987 en de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Hierbij ligt handhaving bij de <u>betrokken minister (zie paragraaf 2.2.3), Gedeputeerde Staten en de gemeente</u> . Hierbij geldt het Wbb systematiek. • Verontreinigingen ontstaan na de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Hierbij is de <u>gemeente het bevoegd gezag</u>. <u>Bij complexe provinciale milieubelastende activiteiten is de provincie het bevoegd gezag</u>. Hierbij geldt de Omgevingswet systematiek.

[2] Bedrijfsovername en Milieurecht, R. Mellenberg, UvA, 2009

Bijlage 5: Tabel 'Toetsingsregels eindsituatieonderzoek'

Componenten in GROND	**Toetsing stap 1:** meetwaarde t.o.v. referentiewaarde (nulsituatie*)	**Toetsing stap 2:** meetwaarde t.o.v. andere toetsingswaarden **)	**Vervolgactie**
Zware metalen, PAK en Minerale olie	< Rw		geen
	> Rw	< LMW / Aw (1)	geen
		> LMW / Aw (1)	bepalen omvang verontreiniging en herstel bodemkwaliteit tot Rw of LAW (hoogste waarde)
Benzeen	< Rw		geen
	> Rw	< 2 x Aw	geen
		> 2 x Aw	bepalen omvang verontreiniging en herstel bodemkwaliteit (2)
Tolueen en Ethylbenzeen	< Rw		geen
	> Rw	< 8 x Aw	geen
		> 8 x Aw	bepalen omvang verontreiniging en herstel bodemkwaliteit (2)
Xylenen	< Rw		geen
	> Rw	< 4 x Aw	geen
		> 4 x Aw	bepalen omvang verontreiniging en herstel bodemkwaliteit (2)
Gechloreerde koolwaterstoffen (e.a. oplosmiddelen)	< Rw		geen
	> Rw	< Aw	geen
		< 1,2 x Rw	geen
		> 1,2 x Rw	bepalen omvang verontreiniging en herstel bodemkwaliteit (2)

* Indien geen nulsituatie onderzoek uitgevoerd is, wordt stap 1 overgeslagen en overgegaan naar stap 2
** indien de referentiewaarde (Rw) zoals gemeten in het nulsituatie onderzoek groter is dan de toetsingswaarde in stap 2, kan de toetsingswaarde voor VOCl (e.a. oplosmiddelen) worden gehanteerd (1,2 x Rw).

Componenten in GRONDWATER	**Toetsing stap 1:** meetwaarde t.o.v. referentiewaarde (nulsituatie)	**Toetsing stap 2:** meetwaarde t.o.v. andere toetsingswaarden	**Vervolgactie**
Minerale olie	< Rw		geen
	> Rw	< 2 x OWgw	geen
		> 2 x OWgw	bepalen omvang verontreiniging en herstel bodemkwaliteit (2)
MTBE / ETBE**	< Rw		geen
	> Rw	< 15 µg/l	geen
		> 15 µg/l	bepalen omvang verontreiniging en herstel bodemkwaliteit (2)
Overige stoffen	< Rw		geen
	> Rw	< ((OWgw+SPgw)/20)	geen
		> ((OWg+SPgw)/20)	bepalen omvang verontreiniging en herstel bodemkwaliteit (2)

Verklaring afkortingen:

Rw Referentiewaarde; de waarde zoals vastgesteld in het voorgaande nulsituatieonderzoek

Aw Landelijke achtergrondwaarde (kwaliteitsklasse 'landbouw/natuur') voor een specifieke stof uit bijlage B van de Regeling bodemkwaliteit.

LMW Lokale Maximale Waarde; de waarde waarmee de gebiedseigen bodemkwaliteit binnen een bodemkwaliteitszone is gedefinieerd, zoals vastgelegd op een bodemkwaliteitskaart.

OWgw Omgevingswaarde grondwater; kwantitatieve grondwater waarde zoals opgenomen in de provinciale omgevingsverordening.

SPgw Signaleringsparameter grondwater; kwantitatieve grondwater waarde voor het signaleren van een mogelijke verontreiniging in het grondwater (voormalige interventiewaarde).

Noten bij tabellen:

1. Indien geen LMW beschikbaar is, wordt de Aw gehanteerd. In dit geval wordt de bodemkwaliteit hersteld tot de kwaliteitsklasse 'landbouw/natuur'.
2. Voor het bepalen van de omvang van de verontreiniging en het herstel van de bodemkwaliteit blijkt het in de praktijk meestal noodzakelijk om aanvullend onderzoek uit te voeren en een plan van aanpak op te stellen. Het plan van aanpak is vooral bedoeld om te toetsen of alle verontreiniging wordt verwijderd en welke stappen worden ondernomen als dat eventueel niet mogelijk blijkt.

Bron: Notitie beleidsregels voor bodemonderzoek bij bedrijven, Milieudienst Midden-Holland, vastgesteld 20 september 2010

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct melding te maken bij security@anteagroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontlenen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensoring en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

E. mike.verheijen@anteagroup.nl

www.anteagroup.nl

Copyright © 2023
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.